

The use of positive speech genres in Internet commentaries (on the example of English and Uzbek languages)

Bakhtigul UBAYDULLAYEVA¹

Andijan State Institute of Foreign Languages

ARTICLE INFO

Article history:

Received March 2024
Received in revised form
10 April 2024
Accepted 25 April 2024
Available online
25 July 2024

Keywords:

speech genre,
godly text,
official text,
polillogical speech genre.

ABSTRACT

This article highlights one of the current issues in linguistics today one of the speech genres, in particular, commentaries, which are one of the elements of the language system, will be discussed. The specific characteristics and forms of positive speech comments will be analyzed using examples in the English and Uzbek languages.

2181-3701/© 2024 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-3701-vol2-iss3-pp404-408>

This is an open-access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Internet kommentariyalarida ijobiy nutqiy janrlarning qo'llanilishi (ingliz va o'zbek tillar misolida)

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:

nutqiy janr,
neytral munosabat,
funktional uslublar,
adresant,
kommentariya,
polilogik nutq.

Ushbu maqolada bugungi kunda tilshunoslikda dolzarb masalalardan biri bo'lgan nutqiy janrlar xususan til tizimining elementlaridan biri bo'lgan kommentariyalar (izohlar) xususida so'z yuritiladi. Ijobiy nutqiy kommentariyalarning o'ziga xos xususiyatlari va shakllari ingliz va o'zbek tillarida misollar yordamida tahlil qilinadi.

¹ Andijan State Institute of Foreign Languages

Использование позитивных речевых жанров в интернет-комментариях (на примере английского и узбекского языков)

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

речевые жанры,
художественный текст,
официальный текст,
речевой жанр.

Данная статья является одним из актуальных вопросов лингвистики на сегодняшний день. В статье рассмотрены один из речевых жанров, в частности комментарии, которые являются одним из элементов языковой системы и проанализированы особенности и формы положительных речевых комментариев на примерах английского и узбекского языков.

Nutq janrlari sifatida biz maqsadli munosabatlar bilan birlashtirilgan soʻzlar, matnlar, bir jumla bilan aytganda, nutqiy harakatlar toʻplamini tushunamiz. Bu jarayon insonlarning ijtimoiy hayotda oʻzaro munosabatlarining doimiy holatlarini ogʻzaki, yozma, shuningdek, ramziy ravishda ifodalash jarayoni ekanligi ham maʼlum. Bugungi kunda ushbu atama til sistemasidagi oʻziga xos, barqaror nutqiy birliklarni tadqiq etuvchi alohida mustaqil ilmiy tilshunoslik sohasi sifatida tilni ijtimoiy munosabatlar oraligʻida tadqiq qiluvchi tadqiqotchilar uchun oʻrganish obyekti sifatida ahamiyatli hisoblanadi.

Nutqiy janrlar nazariyasining xususida soʻz yuritganda nutqiy jangrlar tushunchasini fanga olib kirgan Rus adabiyoti nazariyotchisi va faylasufi M.M. Baxtinning tadqiqotlarini takidlamaslik ilojisiz. U faqat adabiyotshunoslikda qoʻllanilgan janr tushunchasini tilshunoslikka ham tatbiq qildi hamda nutqiy janr tushunchasini olib kirdi. Uning “Dialogik tasavvur” va “Dostoyevskiy poetikasi muammolari” asarlari bunga yorqin misol boʻla oladi. Baxtinning fikricha, til tabiatan dialogik, yaʼni u soʻzlovchilar va tinglovchilar oʻrtasidagi doimiy oʻzaro taʼsir natijasida shakllanadi. Har bir soʻz oldingi gaplarga javob boʻlib, kelajakdagi gaplarni oldindan koʻra oladi, dinamik va doimo rivojlanib boruvchi suhbatni yaratadi. Baxtinning nutq janrlariga boʻlgan nuqtai nazari ularning dinamik, dialogik tabiati va ijtimoiy kontekst va oʻzaro taʼsir bilan chambarchas bogʻliqligini taʼkidlaydi. Uning taʼkidlashicha, janrlarga qatʼiy toifalar sifatida emas, balki doimiy dialog va oʻzaro taʼsir natijasida shakllanadigan harakatchan va rivojlanayotgan aloqa shakllari sifatida yondashish kerak. Shu jihatdan kommentariyalar (sharhlar) nutqiy janr sifatida hozirgi vaqtda oʻrganilishi kerak. Internetdagi sharhlar maʼlumotlarni toʻplash va tahlil qilish nuqtai nazaridan tilshunoslikda muhim rol oʻynaydi.

Hozirgi kunda internet yozishmalarining turli shakllarida sharhlarning, yaʼni kommentariyalarning xilma-xilligi kuzatiladi. Internetdagi sharhlar tili platforma, auditoriya va kontekstga qarab juda katta farq qilishi mumkin. Biroq, Internetdagi sharhlarda tez-tez uchraydigan baʼzi umumiy xususiyatlar mavjud:

1. Norasmiy ohang: Internetdagi sharhlar odatda tasodifiy va suhbat ohangiga ega. Odamlar koʻpincha odam bilan toʻgʻridan-toʻgʻri gaplashayotgandek yoki real vaqtda savollarga javob berayotgandek yozadilar.

2. Qisqartmalar: Harflar cheklovi va tezkor muloqotga intilish tufayli internet sharhlarida xabarlarini yanada samaraliroq yetkazish uchun koʻpincha qisqartmalardan foydalaniladi (masalan, “baland ovozda kulish” uchun LOL, mening fikrimcha, “IMO”).

3. Emojilar va kulgichlar: Emojilar va kulgichlar tez-tez internet sharhlarida his-tuyG'ular, reaksiyalar yoki ohanglarni ifodalash uchun ishlatiladi. Ular og'zaki bo'lmagan signallarni etkazishlari mumkin.

4. Slang va memlar: Internet sharhlari tomoshabinlar bilan bog'lanish va onlayn hamjamiyatlarga tegishlilik hissini etkazish uchun ko'pincha jarangli atamalar va mashhur memlarni o'z ichiga oladi.

5. Mubolag'a: Internetdagi sharhlar ba'zida fikrlarni ta'kidlash yoki hazil qo'shish uchun mubolag'alardan foydalanadi. Bu engil mubolag'adan tortib ekstremal bayonotlarga bo'lishi mumkin.

6. Qo'llab-quvvatlash yoki tanqid: Internetdagi sharhlar qo'llab-quvvatlovchi fikr-mulohaza, dalda yoki konstruktiv tanqidni taqdim etishi mumkin. Ular, shuningdek, ba'zan qarama-qarshilik tarzida, kelishmovchilik yoki qarama-qarshi fikrlarni ham bildirishlari mumkin.

7. Imlo va grammatika o'zgarishlari: Internet muloqotining norasmiy xususiyati tufayli sharhlar har doim ham an'anaviy imlo va grammatika qoidalariga amal qilmasligi mumkin. Bunga matn terish xatolari, imlo xatolari yoki noan'anaviy jumla tuzilmalari kiradi.

8. Iqtiboslar va havolalar: Internet sharhlari maqolalar, videolar yoki memlar kabi tashqi manbalarga iqtiboslar, havolalar yoki giperhavalalarni o'z ichiga olishi mumkin. Ushbu havolalar sharhlovchining bayonotlari uchun qo'shimcha kontekst yoki qo'llab-quvvatlashni ta'minlaydi va sharhning sintaktik tuzilishiga birlashtirilishi mumkin.

9. Tuzilmaviy o'zgaruvchanlik: Internetdagi sharhlar ko'pincha an'anaviy sintaktik shakllarga amal qilsa-da, ular tuzilishda o'zgaruvchanlik va ijodkorlikni ham ko'rsatishi mumkin. Ushbu o'zgaruvchanlik turli xil tilshunoslik, muloqot uslublari va internet foydalanuvchilarining madaniy ta'sirini aks ettirishi mumkin.

Umuman olganda, internet sharhlarining sintaktik shakli o'zining moslashuvchanligi, norasmiyligi va onlayn muloqotning dinamik tabiatiga moslashishi bilan tavsiflanadi.

Ayniqsa, you.tube tarmog'ining kommentariyalari til xususiyatlari o'ziga xos bo'lib, ushbu tarmoq tildagi funksional uslublarning barchasi qo'llanilishi mumkinligi bilan xarakterlanadi. Chunki ushbu tizim orqali turli statusga ega adresantlar o'z fikrlarini bayon qilishlarida ba'zan tilga oid rasmiy, ba'zan esa norasmiy shakllardan foydalanib o'zining sharhlarini qoldiradilar. Internet kommentariyalar tilining o'ziga xosligi shundaki, birinchidan, kommentariyalarda adresantlar soni chegaralanmaydi, shu sababli internet kommentariyalarini polilogik nutq yetakchilik qiladi, ikkinchidan, kommentariyalarda adresantlarning uch xil munosabati o'z aksini topadi:

- 1) ijobiy munosabat;
- 2) salbiy munosabat;
- 3) neytral munosabat.

Ushbu munosabatlar turli nutqiy janrlar, xususan, ijobiy munosabatlar, maqtov (praise) (*Yashang, bor bo'ling*) (*You're like sunshine on a rainy day*), olqish (*Yashasin O'zbekiston*) (*Much liberty and gratitude on a day like today. Happy Independence Day*), ijobiy tilak (*Omadingizni bersin*) (*Wishing you a full of sunshine and cheers*) kabi, salbiy munosabatlar qarg'ish (*Xudoni balosiga yo'liqqur*) (*May all your bacon burn*), la'natlash (*Padaringga la'nat*) (*May your coffee always be cold*), salbiy mazmunli maqollar (*avval o'zingga boq, keyin nog'ora qoq*) (*A bad workman blames his tools*) kabi, neytral

munosabat esa taklif (*Xudo insof bersin, Xudoga havola qilaylik kabi*) (*Interesting issue may God blesses him*) kabilar orqali ifoda qilinadi. mavjud. Adresantlarning ijobiy munosabatlari ifodasida biror kishi yoki narsani e'tirof etishi, maqtovi, madhi, olqishi, qo'llab-quvvatlashi, duosi, shukronaligi, da'vati, minnatdorchiligi, tabrigi kabilar keng qo'llaniladi. Rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash so'zlari boshqalarni o'z maqsadlariga erishishga yoki qiyinchiliklarni yengishga undashi mumkin. Kimnidir yutuqlari uchun quvontiradi yoki qiyin paytlarda ishonch hosil qiladi, onlayn hamjamiyat ichidagi aloqalarni mustahkamlaydi.

Kommentariyada nutq adresatiga murojaat ijobiy munosabatlarda adresatga bo'lgan hurmatni kuchaytiradi, salbiy munosabatlarda esa xurmatsizlik obyektiga aylanadi, haqorat mazmunida qo'llaniladi. Adresantning ijobiy munosabatlarida adresantning ismi yoki adresatga yo'naltirilgan maqtov so'zlari adresatning xarakter xususiyatini ko'rsatadi. Masalan, *Omad, O'zbek o'g'lonlari! Omad qo'shni Qozog'iston va O'zbekiston! yoki Agrolayf jamoasiga omad!* kabilar.

Quyida internet kommentariyalariga oid nutqiy janrlar mazmuniy tuzilishining xilma-xilligini kuzatish mumkin:

Duo+tilak: *Alloh rozi bulsin. Biz musofirlarni tushunganlarni alloh ishlarini hayrli qilsin, ... Olloh umringizni uzoq qilsin, ilohim ("May your path be filled with blessings and success at every turn.")*

Duo+tilak+hayrihohlik+murojaat+duo: *Ilohim, mana shu do'stligimiz abadiy bo'lsin, charchamang, el xizmatida, Shavkat aka Miromonovich, ilohim, Ollohim panohida bo'linglar! ("Sending prayers and best wishes as you launch this charity appeal. Your commitment to making a difference is commendable. May your kindness be repaid many times over.")*

Maqtov+tilak: *Zo'r, hammaga omad! Juda chiroyli, juda ajoyib va ma'noli so'zlar. (he has never released a bad song! You are alive hero. May you always be healthy)*

Maqtov+duo+tilak: *Bir keldiyu, bir ketdi bu insonlar, oxiratlari obod bo'lsin!*

(Michael Jackson is not dead he is in our hearts. Rest In peace King)

Maqtov+minnatdorchilik+duo+tilak: *Zurku, rahmat, ilohim ko'p yashasin! (Great. I really couldn't have done it without you. Thank you, thank you, thank you!)*

Maqtov+murojaat+tilak: *Super, opa, Yulduz opa, baxt, omad, taxt, go'zallik sizga tilayman, oilangiz baxtiga sog bo'ling, ijodingizga omad yana bir bor.*

(Superstar Dua has worked unbelievably hard to be a great pop singer. She deserves all her success)

Maqtov+tilak+murojaat+tilak: *Qo'shiq judayam zo'r chiqqan, klip ham a'lo darajada, ijodingizga omad, Munisaxon, omad! I am glad to see finally a pop artist with amazing talent. This is the real deal, I'm a fan. Keep being star Dua.)*

Maqtov+tilak+olqish: *Gap yo'q, zur bo'libdi (maqtov)(Great, well done) Birlik doimiy bulsin (tilak)(Warmest holiday wishes, my dear). Yashasin hamdo'stlik (olqish); Yashasin do'stlik! Butun dunyoda tinchlik bo'lsin! Ofarin boshliG'imizga! Umri uzoq bo'lsin!*

Minnatdorchilik+da'vat+tilak: *Otamizga rahmat. O'zbekiston olg'a! Omat yor bo'lsin! Rahmat, o'g'lim, martabangiz ulug' bo'lsin! (I will always remember this. May everyone do so? I wish you endless happiness)*

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Titunik, I. R. (1986). The Baxtin Problem: Concerning Katerina Clark and Michael Holquist's Mikhail Bakhtin. The Slavic and East European Journal, 30(1), 91–95. <https://doi.org/10.2307/307282>
2. Бахтин М.М. Проблема речевых жанров. Литературно-критические статьи. – Москва, 1986. – С. 188 (Bakhtin M. The problem of speech genres. Literary and critical articles. – Moscow, 1986. – Page 188);
3. Maqsudova , F. J. qizi. (2023). TAQIQ NUTQIY JANRI LINGVISTIK BIRLIK SIFATIDA. Innovative Development in Educational Activities, 2(7), 160–166. Retrieved from <https://openidea.uz/index.php/idea/article/view/1006>
4. Анорбоева, М. С., & Хасанова, Ф. М. (2020). ТИЛШУНОСЛИКДА ҚАДАҲ СЎЗИ НУТҚИЙ ЖАНР СИФАТИ. ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ В СОВРЕМЕННОЙ НАУКЕ (pp. 42-45).
5. Хасанова Ф.Х. Инглиз ва ўзбек тилларида қасамёд нутқий жанрининг қиёий-типологияк тадқиқи. Фил.фан.фал.доктори (PhD) диссертацияси. -Тошкент, 2019.-Б.32 (Khasanova F. Comparative typological study of the genre of sworn speech in English and Uzbek. Candidate of philological Sciences. Tashkent, 2019 – Page 32);
6. БахтинМ.М. Проблема речевых жанров//Бахтин М.М. Собр. соч. -М., 1996. – С.179 (Bakhtin M. (Bakhtin M. The problem of speech genres// Bakhtin M. Moscow, 1996. – Page 179).
7. F.M.Hasanova. The linguistic features of the informal types of speech genre “oath” in Uzbek lingo culture. International conference “Scientific research of the SCO countries: synergy and integration”. China, 2018, Part II,
8. Хасанова, Ф. М., & Аҳмедова, Д. У. (2023, February). МАИШИЙ НУТҚИЙ ЖАНРЛАРНИ СОЦИОЛИНГВИСТИК АСПЕКТДА ТАДҚИҚ ЭТИШ ҲАҚИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР. In INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE (Vol. 1, No. 11, pp. 58-60).
9. Ubaydullayeva , B. (2023). THE IMPORTANCE AND USE OF LITERATURE IN LANGUAGE TEACHING TO YOUNG LEARNERS. Talqin Va Tadqiqotlar, 1(32). извлечено от <https://talqinvatadqiqotlar.uz/index.php/tvt/article/view/1314>
10. Ubaydullayeva, Baxtigul O'Ktamjon Qizi (2023). NUTQ BIRLIKLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3 (6), 824-829.
11. Hikmatkhon Ziyodkhanovna Madikhanova (2021). IMPORTANCE OF STUDYING ADJECTIVES FROM A LINGUACULTURAL POINT OF VIEW. Scientific progress, 1 (6), 434-437.
12. M. Numanova (2022). MOST ESSENTIAL POINTS IN TEACHING LANGUAGES. Science and innovation, 1 (B5), 366-368. doi: 10.5281/zenodo.7046694
13. Shamsutdinova Diyora (2022). INGLIZ TILIDA RANG KOMPONENTLI FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING O'RNI. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 1 (5), 96-99.